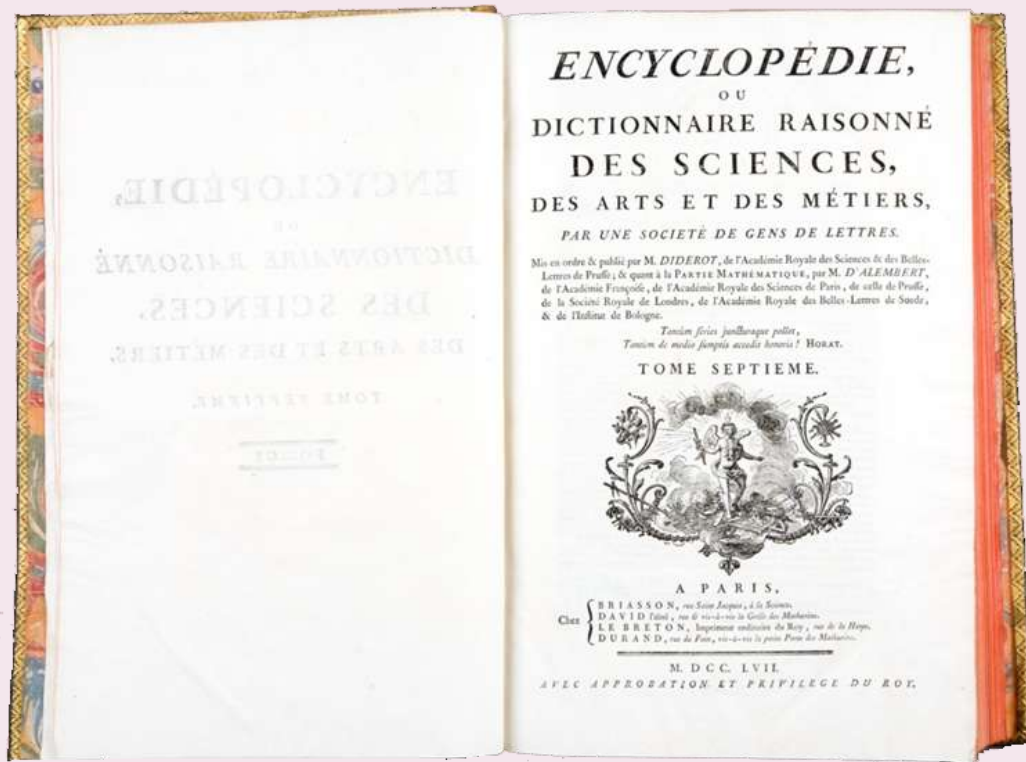

Το κίνημα του Διαφωτισμού

17^{ος} αι.

«*Siècle des lumières*»

«*The Age of Enlightenment*»

- (Ορθολογισμός) Λογική.
- Κριτικό πνεύμα.
- Πίστη στο φωτισμό των ανθρώπων μέσω της παιδείας.
- Κατανόηση των δικαιωμάτων και διεκδίκησή τους.
- Ανεκτικότητα.
- Ελευθερία.
- Ειρήνη.
- Ανεξιθρησκία.

Διαφωτισμός

Ένα γενικότερο ιδεολογικό κίνημα που εκφράστηκε με:

- ⊙ Τάση για πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές
- ⊙ Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της επιστήμης
- ⊙ Πίστη στην πρόοδο του ανθρώπου

Σε ποιες χώρες διαμορφώνεται το κίνημα αυτό;

⊙ Στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και συγκεκριμένα στην Αγγλία και τη Γαλλία.

➤ **Αγγλία:**

- ⊙ Μεγαλύτερη εμπορική και ναυτική δύναμη στον κόσμο
- ⊙ Η **αστική τάξη** επιβάλλει τη συνταγματική μοναρχία και τον κοινοβουλευτισμό με την ένδοξη επανάσταση.
- ⊙ Φιλελεύθερη νοοτροπία.

➤ **Γαλλία:**

- ⊙ Η μοναρχία αποκομμένη από τα γεγονότα εμποδίζει την αστική τάξη να προχωρήσει σε αλλαγές.
- ⊙ Η σύγκρουση μεταξύ τους θα οδηγήσει στη Γαλλική επανάσταση.

Διαφωτισμός

Πνευματικό (Φιλοσοφικό) κίνημα.

◉ Πρέσβευε

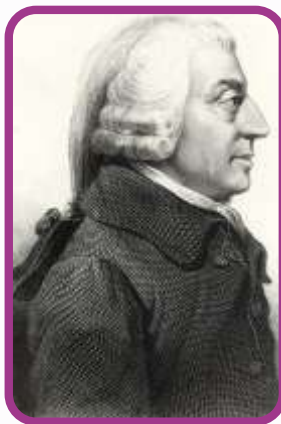
- ✓ τον ορθολογισμό (ή ρασιοναλισμός = γνώμονας και αφετηρία της γνώσεως είναι η λογική σκέψη)
- ✓ την πίστη στην πρόοδο του ανθρώπου,
- ✓ την ισότητα ανάμεσα στους ανθρώπους ανεξάρτητα από γλωσσικές, θρησκευτικές ή φυλετικές διαφορές

◉ Ζητούσε

- την κριτική σκέψη,
- την επιστήμη,
- αλλαγές σε όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες:
 - στους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς,
 - την οικονομία: δικαίωμα της οικονομικής ελευθερίας (οικονομικός φιλελευθερισμός),
 - την εκπαίδευση,
 - τη θρησκεία.

- ◉ **Τάχθηκε** υπέρ της ατομικής ελευθερίας και εναντίον της τυραννικής διακυβέρνησης και της καταπίεσης που ασκούσε η Εκκλησία.

Βασικοί αντιπρόσωποι

Ντιντερό

Εμπνευστής και ηγέτης της «Εγκυκλοπαίδειας ή Λεξικό αλφαθητικά ταξινομημένο των τεχνών και των επαγγελμάτων»

Ήταν ενάντια στη δεισιδαιμονία και τη θρησκοληψία.

Ρουσσώ

Πιστεύει στο δημοκρατικό πολίτευμα με βάση το σεβασμό των νόμων και στην ισότητα των ανθρώπων.

Η κυβέρνηση μας λέει στο έργο του «Κοινωνικό Συμβόλαιο» πρέπει να υπακούει στη γενική Βούληση του λαού.

Βολταίρος

Υπερασπίστηκε την ανεξιθρησκία και γενικότερα την πνευματική ανεκτικότητα.

Μοντεσκιέ

Στο βιβλίο του το «Πνεύμα των νόμων» υπάρχει η θεωρία του για το χωρισμό των εξουσιών σε: δικαστική, εκτελεστική, νομοθετική για να μην είναι η διακυβέρνηση αυταρχική.

Άνταμ Σμιθ

«laissez faire, laissez passer»

Ελευθερία: στην παραγωγή και στην διακίνηση των προϊόντων.

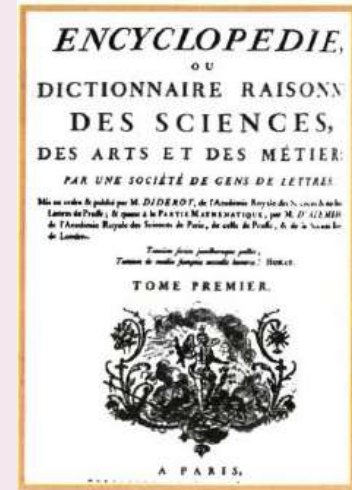
Τζον Λοκ

πίστευε ότι οι κυβερνήσεις είναι το αποτέλεσμα της συμφωνίας που γίνεται με το λαό (Κοινωνικό συμβόλαιο).

Αν η κυβέρνηση δεν τηρήσει τη συμφωνία αυτή ο λαός έχει δικαίωμα να αντισταθεί ή και να επαναστατήσει.

Πώς διαδόθηκαν οι ιδέες του Διαφωτισμού

1. Εφημερίδες
2. Βιβλία
3. Γαλλική εγκυκλοπαίδεια
4. Συγκεντρώσεις σε σαλόνια
5. Επιστημονικές ακαδημίες
6. Ταξίδια των διαφωτιστών σε άλλες χώρες όπου μιλούσαν για τις ιδέες τους.
7. Επανάσταση στο λεξιλόγιο με αλλαγή των σημασιών των λέξεων ή του λεξιλογίου: εξουσία, κράτος, κοινωνία, μεσαία τάξη, φύση, ευτυχία, αρετή, πρόοδος, εμφανίζονται στο καθημερινό λεξιλόγιο των ευρωπαϊκών γλωσσών κατά το 18ο αι.
8. Λεξικά

Εάν υπάρχει κάτι που ξέρετε, πείτε το. Εάν υπάρχει κάτι που δεν το ξέρετε, ψάξτε το.

Αποτελέσματα

Επίδραση των ιδεών αυτών:

- ◉ του Λοκ στην **αμερικανική** Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας (1776), του Μοντεσκιέ στα βασικά άρθρα του Αμερικανικού Συντάγματος (1787) και του Ρουσσώ στη **Γαλλική** Επανάσταση (1789).
- ◉ Το σπουδαιότερο γεγονός στην ιστορία των επαναστάσεων υπήρξε η Γαλλική Επανάσταση (1789-1815). Με το σύνθημα "Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφοσύνη" άνοιξε νέους δρόμους σε ολόκληρη την Ευρώπη και ανέτρεψε το μέχρι τότε πολιτικό και κοινωνικό χάρτη. Συνέβαλε στη γέννηση ενός καινούριου κόσμου με κύρια χαρακτηριστικά τη **φιλελευθεροποίηση** της κοινωνίας και την **εγκαθίδρυση της αστικής τάξης** στην εξουσία.
- ◉ **Η κοινωνία, οι πολιτικοί θεσμοί, η ανθρώπινη σκέψη** άλλαξε με τη Γαλλική Επανάσταση, και στις υποχρεώσεις του κράτους τέθηκαν για πρώτη φορά νέα ζητήματα, όπως η ισότητα σε όλους τους τομείς, η σωστή απονομή δικαιοσύνης κτλ.
- ◉ Στο μεταξύ η Οθωμανική Αυτοκρατορία εισέρχεται, από το 17ο αι. σε τροχιά παρακμής και κρίσης. Οι ευρωπαϊκές δυνάμεις ανάλογα με τα εκάστοτε συμφέροντά τους επιθυμούν τη διατήρηση ή το διαμελισμό της. Το ζήτημα της τύχης των εδαφών της αχανούς Οθωμανικής αυτοκρατορίας γίνεται κυρίαρχο ζήτημα στις διεθνείς σχέσεις και δημιουργεί το λεγόμενο **Ανατολικό ζήτημα**.

Ερωτήσεις

1. Σε ποιες χώρες διαμορφώνεται το κίνημα του Διαφωτισμού;
2. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο του όρου Διαφωτισμός και να αναφερθείτε στα γενικά χαρακτηριστικά του γνωρίσματα.
3. Ποιες υπήρξαν οι ιδέες των Διαφωτιστών σχετικά με την ανεξιθρησκία και την πνευματική ανεκτικότητα;
4. Ποιες υπήρξαν οι ιδέες των φορέων του Διαφωτισμού αναφορικά με την πολιτική;
5. Ποιο περιεχόμενο δίνει ο Τζον Λοκ στον όρο «κοινωνικό συμβόλαιο»;
6. Ποια είδη εξουσιών διακρίνει ο Μοντεσκιέ; Για ποιόν λόγο;
7. Ποιοι παράγοντες συνέβαλαν στη διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού;
8. Ποια υπήρξε η επίδραση των ιδεών του Διαφωτισμού στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο;
9. Γιατί ο Διαφωτισμός θα μπορούσε να θεωρηθεί ως η βάση επάνω στην οποία στηρίχθηκε η ευρωπαϊκή ιδέα;

Βιβλιογραφία

- ❖ Κατσουλάκος, Θ. κ.α. (2016), *Ιστορία του Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου από το 1453 μ. Χ. έως σήμερα*. Αθήνα, εκδ. ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ
- ❖ <http://ebooks.edu.gr>
- ❖ <http://www.netschoolbook.gr/>
- ❖ <https://el.wikipedia.org/wiki/>
- ❖ <https://en.wikipedia.org/wiki/>

